

2021-09-30

Yttrande över Äga avfallet - en del av den cirkulära ekonomin (SOU 2021:24)

Sammanfattning

Mölnåls stad motsätter sig införandet av frival och anser att nuvarande dispensförfarande fungerar bra. Utredningen saknar styrmedel för att gå mot cirkulär ekonomi.

Frival kommer att öka kostnaderna för de som blir kvar inom kommunens renhållningskollektiv då viss administration kvarstår, informationsansvar för kommunalt avfall och förpackningar kvarstår, administration för hantering av mängder från verksamheter som har frival och viss överkapacitet måste finnas för att kunna ta emot de som väljer att återgå till kommunens renhållning.

Risk för ökat buller i närmiljön med ökade transporter, speciellt i tätbebyggda område. Kommunens myndighet kommer att få en större arbetsbörda och troligen heller inte täckt alla sina kostnader för det nya ansvaret. Kontrollen av att alla i kedjan har rätt tillstånd faller på verksamhetsutövaren. Kommunen tappar kontroll och risk för felaktig behandling av avfallet ökar samt att risken för brottslig verksamhet ökar. Att regeringen gör saker i rätt ordning. Först ser till att Naturvårdsverket kommer med sin vägledning om kommunalt avfall och att man tar beslut om förpackningsförordningen innan beslut tas om frival. Om det införs frival borde datum för redovisning sammanfalla med övriga redovisningsdatum enligt Avfallsförordningen.

Mölnåls stad arbetar hårt med att komma högre upp i avfallstrappan med utökade möjligheter till bland annat återbruk för medborgarna. Intentionerna för denna utredning ligger härmed rätt med våra mål. Tyvärr missar utredningen att ta med styrmedel för de som vill välja frival och härmed försvinner hela tanken bakom målet med utredningen. Utredningens förslag till frival innebär att verksamheterna kan välja om hela eller vissa fraktioner av det kommunala avfallet ska de hantera själva, t.ex. att de själva vill ta hand om matavfallet.

Verksamheten ska då anmäla detta till kommunens myndighet och tala om vem som transporterar avfallet och vem som behandlar avfallet. Sex veckor efter

anmälan så övergår ansvaret för avfallet från kommunen till verksamhetsutövaren. Det finns inga krav på att de ska visa att deras sätt att hantera avfallet är miljömässigt bättre än det som kommunen gör eller att det blir mer cirkulärt. Saknas alltså kopplingar till avfallstrappan. Heller inga krav på att de ska visa på att de som transporterar eller behandlar avfallet har rätt tillstånd. Det faller på verksamhetsutövaren att kontrollera detta utifrån Miljöbalken 15 kap 11§a och avfallsförordningen 5 kap 18 §. Myndigheten har inte rätt säga nej till frival om alla uppgifter är rätt i fyllda.

En gång per år (31/3) ska den som transporterar och den som behandlar avfallet lämna över uppgifter på vilka mängder som har transporterats och vilka mängder som har behandlats till kommunen för att kommunen ska kunna redovisa detta tillsammans med sitt insamlade avfall till Naturvårdsverket. Om de inte inkommer i rätt tid har kommunen rätt att ta ut vite på 5 000 kr. Varför skiljer datumet för de som valt frival från det som står i Avfallsförordningen kap 7 2 § om när den som yrkesmässigt samlar in avfall ska rapportera till kommunen. Här gäller den 28/2.

Tillsyn och mottagandet av anmälan för att verksamheterna verkligen tar hand om sitt avfall på rätt sätt kommer att ligga på kommunens myndighet (miljöförvaltningen). Myndigheten får rätt att ta betalt för anmälan och tillsyn. Däremot kommer renhållningsverksamheten inte kunna ta betalt för den ökade administration som dessa anmälningar ger.

Om verksamheten vill sluta med att hantera avfallet ska kommunen inom sex månader från att de anmält detta åter ta hand om avfallet.

Utredningen säger också att detta inte kommer att påverka kommunens renhållningstaxa.

Förslaget till frival bygger mycket på att utsortering av förpackningar m.m. ska bli bättre än idag från verksamheter och att verksamheterna skulle genom frivale bli bättre på att hitta fraktioner som sorteras ut till återvinningen eller återanvändning. Förpackningar är inte kommunalt avfall och det ska redan idag inte hamna i det kommunala avfallet utan ska redan idag sorteras ut. Vi förstår inte varför detta skulle bli bättre då denna möjlighet finns redan idag och skulle man från verksamheterna sida idag hitta någon fraktion som kan användas för återbruk eller återanvändning finns det dispensmöjligheter för detta. Exempelvis tork papper från Essity som har tagits ut som en egen fraktion ur restavfallet från verksamheter för att återanvändas till nytt papper.

Förslaget bygger också på bristfälliga statistik samt jämförelse med de övriga nordiska länderna. När det gäller statistiken finns det konsultföretag som var med i utredningen som inte vill bli omnämnda p.g.a. att man inte anser sig kunna verifiera det som står i rapporten. Jämförelsen med de nordiska länderna haltar då de införde "frival" för verksamheterna med andra mål än vad som är målet i denna utredning. Inte heller påvisas det att man i dessa länder har en bättre återanvändning eller återbruk av avfallet från verksamheter i dessa länder.

Förslaget påstår att det inte påverkar renhållningstaxan. Kommunen har fortfarande bland annat informationsansvaret vad gäller det kommunala avfallet och för förpackningar. Samt att man måste ha en viss överkapacitet i de fall den

som valt att ha frival skulle vilja återgå till det kommunala samt administration för insamlade mängder och behandling och registerhållning. Förslaget säger inget om att kommunen skulle kunna ta ut viss del av grundavgiften för att täcka detta.

Som vi ser det kommer det också att minska de skalfördelar som finns för det allmänna och risk för högre kostnader för hushållen och mindre företag.

För tillsynsmyndigheten innebär detta ökad administration och ökad tillsyn, vilket man delvis kommer att kunna ta betalt för. Tillsyn och mottagning av anmälan kommer man att kunna få betalt för. Då avfallet inte bara hanteras inom kommunen kommer det att behövas samarbeten med andra kommuner och för bland annat kunna få kontroll över avfallet och svara på till exempel remisser från andra kommuner. Detta kommer man inte kunna ta betalt för vilket ökar kostnaderna för myndigheten.

Utredning påstår också att det inte kommer att påverka antalet transporter nämnvärt om förslaget införs. På alla transporter inom Sverige är det marginellt, men om det inträffar inom tätbebyggda områden så kommer det att påverka närmiljön med mer transporter och mer buller. Här saknas det i utredning en analys av just tätbebyggda områden.

Utredning tar också upp att man skulle kunna gå på utökat dispens. Vilket skiljer sig mycket lite från nuvarande dispensförfarande. Det som skiljer sig är att man förtydligar att verksamhetsutövaren då ska visa på att antingen mängderna minskar eller att de tas omhand miljömässigt bättre än vad de görs av kommunen.

Införandet ska gälla från 1 jan 2022. Detta är för tidigt anser vi då det finns andra utredningar och beslut som behöver tas för att göra saker i rätt ordning. Naturvårdsverket ska komma med ny vägledning för kommunalt avfall och regeringen ska komma med beslut angående förpackningsinsamling. Båda ska komma i höst och kan komma att påverka frivalet på olika sätt.

Göran Werner
Teknisk chef

Beslut enligt Tekniska nämnden 2021-09-27